

AKTUALNO VPRAŠANJE

Ceprav je bila zimska sezona letos boljše kot prejšnja leta in celo uspešnejša kot leta 1955, ki ga štejemo za najboljšo povojno turistično leto, z doseženimi rezultati še vedno ne moremo biti zadovoljni. Nekateri obrali v turističnih krajih niso pokazali še zadosti iniciative in prizadevanj. Tudi propaganda še ni bila zadostna. Večji obisk naših krajev so ovirale tudi slabe vlakovne zveze, žičnice še niso bile dograjene, v bodoče pa bo treba misliti tudi na smučarske šole, urediti izposojevalnice za zimske rekvizite, prirediti spet smučarske ture v Julijskih Alpah in tako dalje.

V tem času pa je aktualno predvsem

to, kako se Gorenjska pripravlja na poletno sezono. Turistična društva na Gorenjskem že precej časa zbirajo prijave interesentov, ki bi bili pripravljene oddajati turistične sobe in bi za ureditev le-tih lahko dobili ustrezen kredit. Turistična društva si tudi prizadevajo, da bi čim lepše uredili naselja. Marsikje so tudi za najlepše urejeno postopje razpisali nagrade. Toda to tekmovanje letos ne bo le v času turističnega tedna, temveč bodo posebne komisije pregledovale naselja preko vsega leta. V poletnih mesecih bo urejena tudi stalna avtobusna zveza, tudi Alpska cesta bo do tedaj domala urejena. Predvidena je tudi stalna zračna povezava Bleda z ostalimi najvažnejšimi kraji v državi in tudi nekaterimi izven

nje. Turistična društva si prizadevajo, da bi pripravila za sezono tudi pestre programe prireditev; tako kaže vse, da bo letos več zabavnega življenja v turističnih krajih.

Letos so se torej gostinci pričeli pripravljati na glavno sezono že prej, poskrbeli so tudi za propagando in ponekod, kjer je bilo prizadevanj dovolj, so se pokazali že lepi uspehi. V hotelu »Jelovica« na Bledu imajo n. pr. po pogodbah oddanih že 90% razpoložljivih zmogljivosti, v Bohinju (hotel »Jezero«) imajo oddane kapacitete že za vso sezono itd. Po nekaterih drugih gostiščih in hotelih pa se pri teh delih še niso znašli in tudi niso vidni še taki uspehi.

AKTUALNO VPRAŠANJE

V kongresnih dneh

V ponedeljek zvečer je Ljubljana zažarela v siju ognjemeta z Gradu. Slovenska metropola, urejena lepo, kakor še nikoli, je pozdravljala VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije.

Kongres se je začel v torek dopoldne v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča. Uvodni referat — naloge ZKJ v zvezi z mednarodnim položajem in notranjim razvojem socialistične graditve Jugoslavije — je imel generalni sekretar ZKJ tov. Josip Broz - Tito, burno pozdravljen od 1800 delegatov ter številnih goslov.

Ne samo delegati, ampak gostje v dvorani, marveč vsa domovina in tudi ostali svet je prisluhnil besedam tov. Tita.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XL, ST. 32 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 25. APRILA 1958

GORENJSKA POZDRAVLJA VII. KONGRES

To pot ima Slovenija oziroma njena metropola Ljubljana čast, da tudi gostoljubnost delegatom, ki so se iz vse države zbrali na VII. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. Kranj in vsa Gorenjska, ki je v neposredni bližini tega zgodovinskega dogajanja, se je hkrati z Ljubljano tudi skrbno pripravljala na te dni. Kranj je ves v zastavah. Zastave so zaplapolale ob cestah

do Reteč, na hišah in tovarnah. Veliki napisi v pozdrav kongresu opozarjajo na veliki dogodek. Z zastavami so okrasili svoje hiše tudi na Jesenicah, v Trzinu, v Loki, na Jezerškem, v Železnikih, na

videli Tita. »Na Brdu jel Na Bled so šli...« so ugibali ljudje po Kranju in spet, kdaj se bo vračal, kdaj bi ga videli — vsaj bežno v avtomobilu. In kadar švigne avto, v katerem se polje tov. Tito s svo-

kongresom, ali pa v torek imeli krajše konference. Seznanili so se z glavnimi sklepi dosedanjih kongresov in pošiljali sedanjemu, VII. kongresu, pozdravne brzojavke in želje za uspešno delo. V okrašenih tovarnih »iskra« v Kranju posredujejo delavcem ob času malice, dopoldne in popoldne, krajše komentarje in obvestila o delu kongresa, ki jih dajejo z magnetofonskih posnetkov preko zvočnikov v vseh oddelkih. V Železnari na Jesenicah se v odmorih in po delu delavstvo živahno razgovarja o govoru tovariša Tita, o delu kongresa.

Kdaj pa kdaj Kranj vzemirni kolona avtomobilov. Ne! Ni bilo tisto, kar so pričakovali. Le skupina novinarjev se je peljala na Bled. — Ljubljana je vsa zasedena. Zato so morali razmestiti nekatere goste tudi na Bledu.

Ali bodo razen novinarjev in celo tovariša Tita, kateremu naša Gorenjska z veseljem večkrat nudi tih kotiček za kratek odmor, morda te dni obiskali tudi našo Gorenjsko še drugi delegati? Morda. Delavci v tovarnah bi jim radi pokazali svoje delo, pokazali bi jim naše prirodne lepote, naše lepe kraje, ki so v teh dnevih kongresa v zastavah in v prebujajoči se pomladi kot odsev razpoloženja prebivalstva, odsev veličine teh dni in pripravljenosti na nove naloge, ki jih je nakazal VII. kongres.

K. M.

Kranj v prazničnem razpoloženju

Bledu. Malone ni hiše, bivališča, kjer bi stanovalci ne dali duška razpoloženju vsaj z majhnim, skromnim znakom velikega pričakovanja; z zastavicami, smrekovim zelenjem ali prvim pomladanskim cvetjem, ki so ga namestili na okno.

Na kranjski železniški postaji se je spet zaustavil modri vlak. Ljudje ga že poznajo, saj se ustavlja večkrat, toda tokrat so ljudje s posebno željo pričakovali, da bi

jo soprogo Jovanko, mimo, se ljudje ustavljajo ob cesti ter pozdravljajo drage goste.

Na dan kongresa, v torek, pa kot da je vse utihnilo. Ljudje so hiteli k radio aparatom, se zbirali pod zvočniki, da bi poslušali besede generalnega sekretarja. Na Jesenicah, v Kranju pred domom Sindikalnega doma in drugod, kjer so bili zvočniki, so gruče ljudi poslušale prenos s kongresa. V vseh večjih podjetjih so že dan pred

Ustanovitev obrtnih podjetij v Bohinju

Pred dnevi je v Bohinju zasedal občinski ljudski odbor. — Oba zbora sta na ločenih sejah obravnavala gradivo, ki so ga poprej pripravili sveti in komisije. Sprejet je bil sklep o ustanovitvi obrtnega obrata opekarne v Boh. Bistrici, za katerega je govorilo več dejstev, predvsem pomanjkanje gradbenega materiala in pa odlični naravni pogoji, ki obstojajo nedaleč od Boh. Bistrice. Prav tako je bil sprejet sklep o ustanovitvi samostojnega mesarskega podjetja in obrata KZ Boh. Bistrica. Oba zbora sta se odločila, da bosta dala garancijske izjave nekaterim podjetjem in obratom na področju občine Bohinj v skupni vrednosti preko 40 milijonov dinarjev. Ome-

njene kredite bodo posamezna podjetja, ki so zaprosila za garancijsko izjavo, uporabila za razširitev svojih obratov, delavnic, kar bo povečalo njihovo zmogljivost. Pomemben je tudi sklep za garancije najemnikom kreditov za ureditev in opremo turističnih sob privatnikom. Zaposlili so za tri in pol milijona dinarjev kredita. S tem se bo zlasti v bližini jezera povečalo število tujskih sob privatnikov.

Vsi odborniki so prejeli predlog občinskega družbenega načrta za leto 1958 in predlog proračuna, ki ga bodo do prihodnje seje predložili. Na tej seji bo na dnevnem redu sprejetje omenjenih načrtov.

J.

Ob izvolitvi DS v tovarni »Peko«
Od 600 na 3500 parov čevljev dnevno

Ob volitvah novega delavskega sveta v tovarni »Peko« v Trzinu so se pogovorili tudi o nalogah, ki jih bodo morali reševati novo izvoljeni organi delavskega upravljanja, še posebno pa o investicijskem programu. V družbenem planu trliške občine je namreč predvideno, da bodo v tovarni »Peko« opravili letos za 330 milijonov 115 tisoč dinarjev investicij: za stroje in opremo 165.420.000, za gradbena dela 117.832.000 ter za družbeni standard 30 milijonov dinarjev. Za inventar in načrte pa je določenih skoraj 17 milijonov din.

V dosedanjih prostorih delajo že 55 let in je spričo silnega porasta proizvodnje to že nevezdržno. Prostorji so pretesni, v njih so pred 50. leti izdelali okrog 600 parov čevljev dnevno, danes pa jih naredijo že 2000 parov. Zaposlili so okrog 500 ljudi več, med tem ko prostorov niso povečali.

Lansko jesen je banka odobrila tovarni dolgoročni kredit. Sedaj že prihajajo novi stroji, v kratkem pa bodo začeli tudi gradbena dela. Dogradili bodo nov del stavbe in tudi prostore, v katerih bodo delavci lahko dobili topel obrok hrane in ga v miru pojedli. Ko bodo dokončali z rekonstrukcijo, bodo izdelali dnevno okrog 3500 parov čevljev. Proizvodnja bodo povečali predvsem z novimi stroji in boljše organizacijo dela. Za vse to pa bo treba precej naporov, delavski svet pa bo moral budno spremljati gradnjo, da bodo sredstva čim racionalneje uporabljena.

V tovarni »Peko« v Trzinu so lani izdelali 741.675 parov različne obutve. Vseh čevljev pa niso prodali na domačem trgu, ampak so jih izvozili 66.000 parov na Poljsko in v Sovjetsko zvezo. Letos pa jih bodo izvozili okrog 40.000 parov.

-k-

NAŠ RAZGOVOR

V »Kovinarju« so začeli znova

Podjetje »Kovinar« v Kranju je bilo eno prvih, če ne sploh prvo podjetje na Gorenjskem, kjer so letos izvolili nov delavski svet.

»Morali smo pohiteti«, je med drugim dejal novi predsednik delavskega sveta tovariš Milan Eterovič. Bili smo pravzaprav brez delavskega sveta. Ko se je sredi januarja prejšnje podjetje razformiralo v tri otele, so se razbili tudi samoupravni organi. Tako smo sedaj pravzaprav spet novo mlado podjetje, kjer je treba začeti spet na novo.

»Kaj ste si postavili kot svoje prve bodoče naloge?«
»V podjetju, v katerem je treba urediti vse znova, nas čakajo velike in zahtevne naloge. Treba bo sestaviti okvirne smernice za naše bodoče delo. Najprej se bo tre-

ba lotiti najbolj nujnih etvar. Poskrbeti, da bodo zaživele komisije — za analitsko oceno delovnih mest, za sprejemanje in odpuščanje delavcev itd. — sestaviti tarifni pravilnik in drugo.«

V »Kovinarju« je zaposlenih okoli 90 delavcev. Od tega je dobra tretjina mladine, če ne upoštevamo vajencev. Tudi v delavskem svetu so pretežno mladi ljudje; od 17 članov delavskega sveta so le štiri starejši kot 30 let.

»Tovariš Eterovič, zanimalo bi nas, kaj nameravate ukreniti za izboljšanje standarda delavcev?«

»Naše možnosti za to so zelo skromne. Lani nismo ustvarili dobička, ki bi ga lahko namenili v te namene. Vendar kaže, da bo stanje kmalu boljše. Sklenili smo pa, da bomo v podjetju od-

pril okrepitevalnico, kjer bodo delavci lahko dobili malico po lastni ceni. Režijo bo krilo podjetje in verjetno delno tudi sindikalna podružnica.

To gospodarsko leto pa upamo, da bomo končali z večjim uspehom. Seveda bo treba še mnogo naporov, predvsem za povečanje produktivnosti dela. Stanje se je delno že popravilo, vendar še vedno nistem zadovoljen z našim delom.«

»Kaj pa vaša proizvodnja?«
»Proizvodnja pletilnih strojev smo opustili. Usmerili smo se na proizvodnjo obeh tipov križno navijalnih strojev ter nekaterih drugih tekstilnih strojev in uslug. Upamo pa, da se bomo kmalu lahko predstavili tudi z novim »Zigrom«.

I.J.

MLADA RAST

Ena Kompare

Mlada Darja je ob šopek

Naša mala punčka Darja se za čopek svoj boji, kadar pa jo mama čese, vedno toži, da boli. Vendar s čopkom se ponša, ker je dolg že dve pedi in ker sem in tja ji skače, kadar punčka se lovi.

Ali Siniša in Miran drugih misli sta oba in na Darjin čopek dolgi že ves čas oprezata. Ko odrasteta, bi rada za frizerja menda šla in na čopku spretnost svojo lahko preizkusita.

Darji čopek sta odstrigla in še spredaj nekaj las, da v tem sta prava mojstra, lahko vidite vsak čas. Zdaž brez čopka v vrtec hodi, fantov več se ne boji, ker so njeni laski kratki in za nje pač ni skrbi.

Prišla je pomlad. Sonce je pregnalo sneg s polj. Na drevju so se budili popki. Tedaj se je prebudila čebelnica iz svojega zimskega sna. Pomela si je oči s svojimi žametnimi tačkami, prebudila svojo tovarišico in skupno sta pokukali iz panja. Opazili sta, da sonce že kar dovolj močno greje, da je povsod svetlo. Zlezli sta iz panja in zleteli k jablani. »Ali imaš kaj za naju, ubogi čebelnici? Vso zimo sva stradali.« »Ne,« jima odgovori jablana. »Prezgodaj sta prilezli. Moji svetovi so še zaprti v popkih. Povprašajta pri češnjah!«

Čebelnici sta odleteli k češnji in jo vprašali, če ima kaj za ubogi čebelnici. Dejali sta: »Vso zimo sva stradali.« »Priddita jutri, dragi prijateljci!« je odgovorila češnja. »Danes še ni razcveten droben popek. Ko se bomo razcvetela, vaju bom rada povabila v goste.«

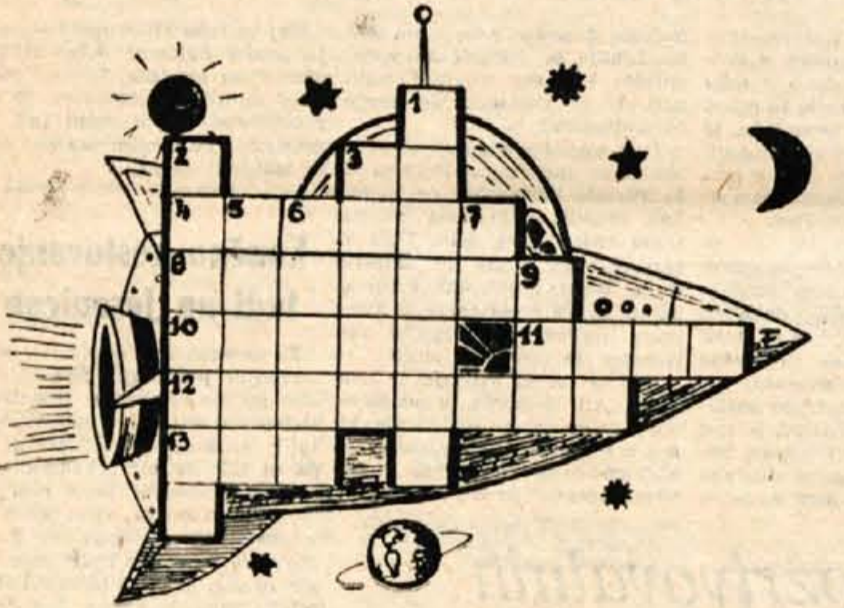
Čebelnici sta odleteli k tulpanu, pokukali v njegovo globoko čašo, toda tudi tam ni bilo ne prahu in ne medu. Utrujeni in lačni sta se vračali čebelnici domov, ko sta nenadoma opazili v grmu skromen vijoličast cvet. To je bila vijolica. Odprla je svoj cvet, poln dišečega in sladkega soka. Čebelnici sta se napili in zleteli veseli domov. F. A.

GRENAK SPOMIN

Petletna tragedija, ki se je končala maja meseca 1945, je bila polna strašnih krivic, polna gorja za naš in vse jugoslovanske narode. Okupator, ki je preplaval našo zemljo ni prizanesel nikomur, ni prizanesel niti najbolj oddaljenim hribovskim vasem. Nekako poldrugo uro hoda iz Skofje Loke se začne dvigati hrib z imenom Osolga malega naselja. Ko so odhajali so prebivalstvo vedno osušili za razne dobrote, kakor: kokoši, prašičke, zajce, ovce ali kaj drugega. Tako je potekal čas v strahu in trepetu vse do leta 1943. Pa so tega leta nekega majskega dne zopet prišli k stricu in mu pobrali skoraj vse razen nekaj živine in odpeljali tudi njega. Teta je ostala sama z dvema malima otroko-

Križanka: RAKETA

Vodoravno: 3. okrajšava za srednji; 4. pripadnik evropskega naroda; 8. razbojnik, tat, nepridiprav; 10. rimsko ime za eno naših mest; 11. kmet, ki orje; 12. blodnjak; 13. žensko ime. Navpično: 1. zvijača, ukana, umetni zemljin spremljevalec; 3. velike živali, ki žive v Aziji; 5. pastir, človek brez stalnega bivališča; 6. denarna kazen; 7. zadnja in prva črka abecede; 9. električno nabit delec.

SKRIVALNICA

Kar boš dobil v slikanici, ako pobarvaš polja, označena z: . — rjavo, x — zeleno, 1 — rožnato, nikar ne posnemaj!

O, ta naša Polonca

Polonca je triletna deklica iz naše vasi. Takih deklic je na Gorenjskem še dosti, morda je kateri tudi Polonca ime, ampak tista Polonca, o kateri vam bom zdajle nekaj povedala, je samo ena in zgodbica o njej je čisto resnična. Polonca ima zelo dobrega očka, dobro staro mamo in ata in zraven še skrbno tetko, ki je učiteljica. Kaj pa mama, boste vprašali. Vsak otrok ima vendar mamo. Da, tudi naša Polonca jo je imela, pa ji je, pomislite, pred nekaj meseci umrla, čisto mlada mamica. Huda zavrtna bolezen jo je zgrabila prav pri srcu in noben zdravnik ji ni mogel pomagati. Polončina mamica je umrla in deklica je danes siročica. Ne taka siročica, kakor je bila siročica Jerica, saj Polončin ata ni pripeljal v hišo druge mame... mačehe, tisto ne. Le prave mamice ni več, da bi Polonci pripovedovala pravljice in se z njo igrala. Polonca ne more verjeti in razumeti, da mame ne bo več domov. Vsak dan gre k tetki učiteljici, kjer se igra s sestrično Marijo, ki hodi v četrti razred osnovne šole. Marija zna dosti pesmic. Polonca jo zvesto posluša in se jih je ob njej že mnogo naučila. Pa ne samo kratkih in lahkih, vse, kar zna Marija, zna tudi Polonca. Kadar pripoveduje pesmice, misli na svojo mamo in želi, da bi jih mogla pripovedovati njej. Poslušajte, kaj si je izmislila triletna Polonca? Vsak večer, ko gre domov spat, se s tetko ustavi za droben hipce na pokopališču, kjer počiva Polončina mama. Deklica položi na grob nekaj rožic, tetka prižge svečko in si

nik. In neke v njegovem objemu imajo lepo kmetijo moji sorodniki. Stric je takoj od začetka leta 1941. pomagal partizanom. Nemci so večkrat oprezali tam okoli, zasliševali in strašili prebivalce te neopazno obriše oči. Saj je še meni in prav gotovo tudi vam, ki berete tole zgodbo, nekam hudo. Polonca sama ne joka, ker prav zares še ne more razumeti, da se mama ne bo več vrnila in da je umrla. Samo počiva in dolgo spi, ker je bila tako zelo bolna. Vendar še vse sliši in ve. In Polonca stopi na grobni kamen. Manjša je kakor velika krizantema v lončeni vazli. Nič še ne ve, da je na pokopališču, pozabi celo na tetko, ki je spet prižgala svečko. Polonca stoji na kamnu in poje, drobno, tihečno: Na planinah sončece sije. Mamica, poslušaj!... Hladna jesen že prihaja... in še ono o Nabrežih in o materi mrtvega partizana, vse to in še ono Mamica mojaš je strašno bogata... Preko polj je zavelo mrzlo do Dobrče in Stola. Teta je stisnila Polonco v naročje in jo toplo poljubila. Kakor mama hoče biti sirotnemu otroku. Mamina podoba ga ne sme v Polončinem srčku nikoli obledeti. Naj bi ji še dolgo pela in pripovedovala pesmice. Polonca, sestra naša, tudi mi te imamo radi! Teta Darina

Kako se naučim igrati šah?

VIII
3. Borba za središče

Kaj je središče, že vemo, in da je eden najvažnejših ciljev v otvoritvi osvojitve središča, smo že tudi rekli. V tem poglavju se bomo pogovorili o tem, kako naj poteka borba za središče — odskočno desko za nadaljnji potek igre.

Izkušnje so pokazale, da je v otvoritvi najboljša prva poteza s kraljevim ali daminim kmetom in to za dve polji. S tem ne dosežete le tega, da je kmet v središču, temveč tudi to, da dami in lovcu odprete pot. Za tem začnite osvajati središče z lahкими figurami in če je potrebno, si pomagajte še s c ali f kmetom. Oglejmo si, kako naj poteka borba za središče v Evansovem gambitu: 1. e2-e4, e2-e5, 2. Sg1-f3, Sb8-c6, Lf1-c4, Lb8-c5 — kot vidite, beli in črni imata isti cilj: osvojiti središče ali ga vsaj kontrolirati z lahкими figurami in jih tako tudi čimprej razvijati. 4. h2-h4! Zrtev kmeta za razvojno prednost-gambit smo to imenovali. 4... Lc5-b4, 5. c2-c3, Lb4-c5, 6. d2-d4. Zdaž je še jasneje zakaj je beli v četrti potezi žrtvoval kmeta. S 5. in 6. potezo je prisilil črnega, da je moral še dvakrat igrati z lovcom in s tem izgubljal tempe, beli pa je zagospodaril v središču.

4. Osvajanje prostora

Razvijanje figur naj bo takšno, da hodo te zavzele čimvečji prostor na šahovnici, to je, da bodo imele s polja, na katerega ste jih postavili, čimveč možnih potez. Pri tem velja pravilo: čimveč prostora smo osvojili, toliko več možnosti je za nadaljnji uspešni razvoj igre, za napad. Zato tudi ne menajte figur, če imate premoč v prostoru.

Najvažnejše vlogo pri osvajanju prostora pa imajo kmetje. Zapomnite si, da je osnova vsake pozicije, razporeditev kmetov na šahovnici. Često z sprotinika in če ste to dosegli, je običajni dobesedno lahko blokiramo načaj pot do zmage dokaj lahka. Moje Ozren Nedeljkovič navaja v svoji knjigi »Učbenik šaha« naslednji primer, ki zelo lepo pokaže, kako se da takšno premoč izkoristiti. Pozicija na

šahovnici je naslednja — Beli: Kh1, De2, Tb2 in b5, Le3 in f3, kmetje a4, c3, c4, d5, e6, f4 in g2; Črni: Kc7, Dc8, Tb8 in h8, Sa8 in f6, kmetje a5, b6, c5, d6, e7, f5 in g6.

Zelo efektivno je beli zaključil to partijo! 1. Le3xc5!, d6xc5 (če bi črni odgovoril z Dc8-a6, bi sledilo 2. Lc5-d4, Tb8-f8, 3. c4-c5 in bi bil popolnoma izgubljen), 2. Tb5xc5!, b6xc5, 3. De5-f7, Kc7-d8, 4. Tb2xb8. Beli je osvojil kraljico in si s tem zagotovil lahko zmago.

Na naslednjih primerih miniaturnih partij (to so tiste šahovske igre, v katerih je eden od nasprotnikov dosegel zmago prej kot v dvajsetih potezah) se boste lahko marsikaj naučili, o čemer smo govorili doslej.

Legalov mat: 1. e2-e4, e7-e5, 2. Lf1-c4, d7-d6, 3. Sg1-f3, h7-h6, 4. Sb1-c3, Lc8-g4, 5. Sf3xe5!, Lg4xd7, 6. Lc4xf7+, Ke8-e7, Sc3-d5 mat.

Beli: Kmoch — Črni: neki amater (v Amsterdamu 1934): 1. e2-e4, e7-e5, 2. Sg1-f3, Sb8-c6, 3. Lf1-b5 (Španska otvoritev), Sg8-e7, 4. 0-0, g7-g6, 5. d2-d4, Lf8-g7, d4xe5, Sc6xe5, 7. Sf3xe5, Lg7xe5, 8. Lc1-b1, Le5xb2, 9. Sb1-d2, c7-c6, 10. Ta1-b1, Lb2-d4, 11. Sd2-c4, Ld4-c5, 12. Dd1-d4!, Lc5xd4, 13. Sc4-d6 mat.

FaBo

Dagarin Tončka, III. raz. VSTŠ

